

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק שלח תשפ"ה

הרב מרדכי אלון שליט"א

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

זמני הדלקת הנרות ויציאת השבת:

ירושלים - 19:12 | 20:31

תל אביב - 19:29 | 20:33

חיפה - 19:24 | 20:35

מגדל - 19:12 | 20:33

באר שבע - 19:29 | 20:31

מצבא הגנה לישראל - אל צבאות ה'

(שם ג, י') מתהפכת והנה המלך מעביר את טבעתו למרדכי והוא מתמנה על בית המן.

המגבלות החוקיות של אחשורוש

עכשיו נגיע לסיפור שלנו -

ביום ההוא נתן המלך אחשורוש לאסתר המלכה את-בית המן צרר היהודים ומרדכי בא לפני המלך כי-הגידה אסתר מה הוא-לה. ויסר המלך את-טבעתו אשר העביר מהמן ויתנה למרדכי ותשם אסתר את-מרדכי על-בית המן. ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותפל לפני רגליו ותכבד ותתחנן- לו להעביר את-רעת המן האגגי ואת מחשבתו אשר חשב על-היהודים. ויושט המלך לאסתר את שרבת הזהב ותקם אסתר ותעמד לפני המלך. ותאמר אם-על-המלך טוב ואם-מצאתי חן לפניו וכשר הדבר לפני המלך וטובה אני בעיניו יכתב להשיב את-הספרים מחשבת המן בן-המדתא האגגי אשר כתב לאבד את-היהודים אשר בכל-מדינות המלך. כי איכבה אוכל וראיתי ברעה אשר-ימצא את-עמי ואיכבה אוכל וראיתי באבדן מולדתי. (שם ח', א'-ו')

כאן צריך לשים לב לנקודה אדירה שתסביר לנו את התשובה לשאלות הקשות ביותר שבמגילה, ולענ"ד השבוע אנחנו נמצאים בעיצומו של שינוי היסטורי בעולם שאנחנו לא מודעים לו מספיק ולכה"פ לא מדברים בו מספיק.

אסתר נופלת לפני המלך, בוכה ומתחננת ומבקשת להשיב את ספרי מחשבת המן. כמה ימים לפני כן נוצר בעולם חוק שעל פיו מותר וצריך להשמיד יהודים, את כל היהודים, והנה היא מבקשת מהמלך בקשה שלפי כל הבכיות וההתחננויות שלה נראית כגדולה יותר מהבקשה הראשונה, והיא להשיב את הספרים הראשונים, לבטל את החוק הזה מהעולם. אך היא לא נענית בחיוב לבקשה הזו ולענ"ד כאן נמצאת הנקודה של מגילת אסתר (ולכן אף אין אמירת הלל בפורים) - עוד מעט נראה שביום הזה היתה "אורה ושמחה" לא רק ליהודים אלא לכל העולם. המלך עונה לאסתר ואומר - 'עשיתי כבר ואני יכול לעשות הרבה דברים, אבל אי אפשר להשיב את הספרים' -

ויאמר המלך אחשורוש לאסתר המלכה ולמרדכי היהודי הנה בית-המן נתתי לאסתר ואתו תלו על-העץ על אשר-שלח ידו ביהודים. ואתם כתבו על-היהודים כטוב בעיניכם בשם

אגרות שניות

אני מבקש לפתוח את הלימוד הפעם בתאריך המיוחד של היום - כ"ג בסיון. כולנו מרגישים את משק כנפי ההיסטוריה במציאות הפלאית שלנו, והנקודה של היום היא משמעותית מאד במה שיש בה וגם במה שעדיין אין בה אך בעז"ה יהיה בה בקרוב. כולנו זוכרים שהתאריך הזה, כ"ג בסיון, היה אמור להיות יום שמחה גדול בלוח השנה שכן בו התרחשה כל ההפיכה של פורים כמתואר במגילת אסתר - ביום זה נקראו סופרי המלך, ומרדכי כתב את האגרות השניות כשהוא יושב בבית המן.

במיוחד יש חשיבות היסטורית לתאריכים המוזכרים במגילת אסתר, ובתוכם התאריך של היום, שכן כתוב במגילה -

והימים האלה נזכרים ונעשים בכל-דור ודור... (אסתר ט', כ"ח)

צריך להבין את הכח שלנו בימים הללו, אך יש כאן נקודה שאסור לנו לפספס אותה, ולשם כך נזכיר לרגע את סיפור המגילה וממנו נגיע גם לפרשת השבוע. בי"ג ניסן הוציא המן את האגרות הראשונות בהן הוא קבע שבעוד שנים עשר חודש, בי"ג אדר הבא, יחול היום בו תתקיים הגזרה -

... להשמיד להרג ולאבד את-כל-היהודים מנער ועד-זקן וטף ונשים ביום אחד בשלושה עשר לחדש שנים-עשר הוא-חדש אדר ושללם לבזו. (שם ג', י"ג)

המלך והמן ישבו לשתות, העיר שושן נבוכה והגזרה הוחלה על כל מדינות הגלובוס. זו הפעם הראשונה שנגזרת גזרת השמדה טוטאלית. היא מוגדרת ליום אחד ספציפי ומנקזת אליה שנים של עבודה מאומצת של המן הרשע. למרדכי נודע הסיפור, הוא מציע שק ואפר לרבים, אסתר אומרת לו "וצומו עלי שלשת ימים לילה ויום" והם מחליטים לבטל באותה את ליל הסדר. ביום השלישי היא ניגשת אל המלך ומזמינה אותו ואת המן למשתה הראשון שלה. במשתה הזה היא מבקשת על המשתה השני שלמחרת, ובאותו לילה, הלילה שבין המשתאות - "נדדה שנת המלך". כל זה מתרחש בחול המועד פסח. נזכור שבאותה שנה לא היה ליל סדר בעם ישראל וכולם צמו כהוראת אסתר. בט"ז בניסן (או בי"ז בניסן) נתלה המן הרשע - "וחמת המלך שכבה". באותו יום נתן המלך אחשורוש את בית המן לאסתר, ומרדכי בא לפני המלך - והסוד מתגלה. הסרת הטבעת מהמלך להמן שהתרחשה בתחילת המגילה

ובכלל-מדינה ומדינה ובכל-עיר ועיר מקום אשר דבר-המלך ודתו מגיע שמחה וששון ליהודים משתה ויום טוב ורבים מעמי הארץ מתייחדים כגון-פחד-היהודים עליהם. (שם ט"ז)

כלומר בכל תאריך שבו הגיעו הרצים עם החוקים, האגרות החדשות, למקום מסוים, עשו שם חגיגת פורים משלהם, משתה ושמחה משלהם, בנוסף למה שנקבע לעשות את הימים י"ד-ט"ו באדר כפורים. זה לענ"ד המקור לחגיגות הפורים שנהגו בכל מיני מקומות בתפוצות ישראל על ניסי הצלה מקומיים - "פורים שני", פורים דפרנקפורט, פורים בגדד, פורים פירנצה ועוד. אז זה מה שקרה מאז כ"ג בסיון ועד ליום י"ג באדר בשנה שלאחר מכן, כתשעה חודשים, ואז כלנו יודעים -

ובשנים עשר חדש הוא-החדש אשר בשלושה עשר יום בו אשר הגיע דבר-המלך ודתו להעשות ביום אשר שברו איבי היהודים לשלוט בהם ונתפוח הוא אשר ישלטו היהודים הנפא בשנאייהם. (שם ט"ז, א')

שאלה שכל הפוסקים והמפרשים דנים בה היא - אם כן והתאריך הזה כל כך חשוב ומהפכני, איך זה שהוא לא הפך ליום חג? ליום שמישהו מציין אותו? הרי קרה פה דבר מופלא, כל ה-"אורה ושמחה וששון ויקר" התרחש, ביום הזה יצא מרדכי מלפני המלך, אז הוקמה בעולם היכולת של יהודים להינקם מאויביהם בהבנת כל העולם! מה חסר פה?

יהודי יכול להיות בעה"ב על הנהגת העולם

לענ"ד כאן נמצאת נקודת הנקודות. אכן ליום הזה יש כוחות מופלאים. לפני ארבעים ושתיים שנה, בהתוועדות אצל הרבי מליובאוויטש זיע"א, בשבת פר' שלח, כ"ג בסיון תשמ"ג, הרבי דיבר על התאריך המופלא הזה ואמר -

בכ"ג סיון מדי שנה בשנה, נקראים סופרי המלך, מלכו של עולם, שאחרית וראשית שלו, והם כותבים "ככל אשר ציוה מרדכי עליהם וגו'", דקאי על כל אחד ואחד מישראל "עם מרדכי", מכיון שהנהגתו היא [שהוא איש יהודי] באופן של "לא יכרע ולא ישתחוה" שהוא נעשה הבעל הבית המצווה מה לכתוב "ככל אשר אשר ציוה מרדכי". (שיחת הרבי מליובאוויטש

זיע"א שבת מברכים חודש תמוז, כ"ג סיון תשמ"ג)

טראמפ מוזמן גם הוא להצטרף כמובן ובעז"ה יזכה לכך אבל יש לדעת כי יש בעל הבית והוא מרדכי שבכל אחד ואחת מאיתנו. היחיד שנכתב שם העם כשמו הוא מרדכי -"עם מרדכי". והרבי ממשך -

וכל זה נפעל [בתאריך הזה] באופן של מהירות - "עד מהרה ירוץ דברו... ונמשך למטה מטה, בענייני דרכי הטבע דווקא, ע"ד המסופר במגילה - "וישלח ספרים ביד הרצים בסוסים רכבי הרכש האחשתרנים בני הרמכים" - עניינים של טבע דווקא. "והימים האלה נזכרים ונעשים" כמבואר בכתבי האריז"ל שכאשר נזכרים כדבעי [לא יכרע ולא ישתחוה] אזי נעשים שוב אותם העניינים שהיו אז בפעם הראשונה. ועל דרך זה בעניינינו שכאשר "נזכרים" כדבעי אודות המאורע הנ"ל שאירע אז בכ"ג סיון אזי "נעשים" כל עניינים אלו מחדש. (שם)

המלך וחתמו בטבעת המלך כי-כתב אשר-נכתב בשם-המלך ונתחמו בטבעת המלך אין להשיב. (שם ט"ז)

כלומר - 'אל מול הספרים ההם, תייצרו ספרים חדשים, כטוב בעיניכם אבל לפי המגבלה שאי אפשר לבטל את הקודמים'.

להיקהל ולעמוד על נפשם

מה עושים אסתר ומרדכי? -

ויקראו ספרי-המלך בעת-ההיא בחדש השלישי הוא-חדש סיון בשלושה ועשרים בו ויכתב ככל-אשר-צוה מרדכי אל-היהודים ואל האחשתרנים והפחות ושרי המדינות אשר מהדו ועד-כוש שבע ועשרים ומאה מדינה ומדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשנו ואל-היהודים ככתבם וכלשונם. (שם ט"ז)

החודש השלישי "בשלשה ועשרים בו" הוא כ"ג סיון, שבעים יום אחרי תאריך כתיבת הספרים הראשונים. לכאורה אנחנו רוצים למהר בשליחת האגרות החדשות כי הספרים הראשונים, של המן, כבר רצים ומופצים ומשפיעים בכל איראן ובכל מדינות המלך, אבל מרדכי ממתין שבעים יום ורק אז שולח את הספרים החדשים. ומה נכתב בהם? -

ויכתב בשם המלך אחשוורוש ויחתם בטבעת המלך וישלח ספרים ביד הרצים בסוסים רכבי הרכש האחשתרנים בני הרמכים. אשר נתן המלך ליהודים אשר בכל-עיר ועיר להקהל ולעמד על-נפשם להשמיד ולהרג ולאבד את-כל-חיל עם ומדינה הצרים אתם טף ונשים ושללם לבזו. ביום אחד בכל-מדינות המלך אחשוורוש בשלושה עשר לחדש שנים-עשר הוא-חדש אדר. פתשגן הכתב להנתן דת בכל-מדינה ומדינה גלוי לכל-העמים ולהיות היהודים עתידים ליום הזה להנקם מאיביהם. (שם י"א-ג')

כלומר ביום הזה הוקם 'צבא הגנה לישראל' - "להיקהל ולעמוד על נפשם". צבא זה יכול להינקם מאויביו ולהשמיד את מי שרוצה להרוג אותו.

הרצים רכבי הרכש האחשתרנים יצאו מבהלים ודחופים בדבר המלך והדת נתנה בשושן הבירה. (שם י"ד)

המפרשים שואלים על מה הדחיפות? והם עונים - כדי שאולי יש מקומות שעדיין הספרים הראשונים טרם הגיעו אליהם ואפשר יהיה לתפוס אותם לפני ההפצה. אבל אם כך, נשאלת השאלה - אז למה חיכו שבעים יום? והתשובה העמוקה לזה היא שמרדכי חיכה שהתשובה שעשינו עם השק ואפר תחלחל פנימה בעם ישראל, והוא מבין שצריך את כל הזמן הזה לכך. יום כ"ג סיון הוא כנראה יום עם איכות מופלאה שמיד נדבר בה, שבו ניתנה הדת בשושן הבירה - יהודים זכאים להגן על עצמם. לכאורה זו שמחה עצומה, אבל עוד מעט נראה שזה רק לכאורה.

ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחזר ועטרת זהב גדולה ותכריף בויז וארגמן והעיר שושן צהלה ושמחה. ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. (שם ט"ז)

כולנו שרים את הפסוק הזה, מתחפשים וכו' ובטעות חושבים שמדובר על פורים - אבל באמת זה היה בכ"ג בסיון!

ושם קיים "צבא הגנה לישראל". הגלות הזו היא גם הגלות הפיסית אבל מה שאסתר מתחננת הוא דבר אחר לגמרי. היא מתחננת שייצא בעולם חוק, במלכותא דארעא כעין מלכותא דרקינא, שיאמר שאין מקום תחת השמיים לאדם שרוצה להשמיד יהודים. זה נגד החוק, זה נגד הבריאה, נגד הטבע. אין אפשרות כזו. אין לזה קיום בעולם. אך את זה אנחנו לא מקבלים במגילת אסתר. כ"ג סיון איננו חג שלם עדיין. הוא רק "ונהפוך הוא" מקצה לקצה. בסידור 'בית יעקב' לר' יעקב עמדין זיע"א הוא מביא שבכ"ג בסיון ניתן לנו כח להקדים תרופה למכה לכל הגלויות, והוא מתאר שבגזרות ת"ח-ת"ט, גזרות חמלינצקי ימ"ש, הימים הללו של כ' סיון, כ"ג סיון וכיו"ב, היו ימים קשים ונתחברו עליהם סליחות, נקבעו כימי תענית, והקדמת התרופה לכל המכות הללו זה כ"ג סיון - אבל זה עוד לא אמירת הלל.

חז"ל אומרים שלא אומרים הלל בפורים כי זה היה נס שהתרחש בחו"ל, אבל אם כן - גם פסח וסוכות ושבעות היו גם הם בחו"ל?! תשובה שניה שחז"ל מביאים היא שעדיין אנחנו עבדי אחשוורוש, והפשט בזה הוא שלא קיבלנו מאחשוורוש את מה שרצינו. עוד לא הגיעה השעה להתעלות למקום שבו יבוא האחשוורוש - והוא יכול להיות גם טראמפ או מישהו אחר, המלך הטיפש או החכם, המלכותא דארעא, ויגיד את האמירה הבאה - 'כל העולם כולו יסבול כל עוד יש אפשרות רשמית לפגוע ביהודי אחד. יהודי הוא אינסוף. זה היפך החוק, זה היפך הבריאה לעשות כן'. וזה אף הביורור של הפרשיות שלנו, ואני מרגיש שזה נכון גם באופן כללי, כלפי כלל ישראל, וגם באופן פרטי. אפשר לחיות בגלות, במקום שבו אתה לא מצפה למה שבעצם בשבילו נבראת, וזה באמת דבר עצום שמדינה יכולה להגן על עצמה, שעם יכול להגן על עצמו, שמדינה קמה ואומרת "אני אגן על הילדים שלי שנמצאים בכל מקום על פני הגלובוס". זה באמת דבר מדהים, אבל לא זו הגאולה השלמה. זו רק הקדמת תרופה למכה כדי לצאת מחשבת הגלות. כל עכבר מגן על הילדים הקטנים שלו, זה טבע העולם, זה התפקיד האנושי-חייתי שלנו - וזה אכן פלא שזה מתאפשר ומתרחש גם באומה שכולם רוצים לכלות אותה וכו', אבל לא זו התכלית!

קריאה מקורית בארץ ישראל

אני חושב שאני מרגיש את מה שכולנו מרגישים אבל אני מבקש להדגיש את הנקודה הזו בדווקא. בי"ז בסיון, בשבוע שעבר, ביום חמישי בלילה, ראינו את ראש הממשלה שהיה בכותל המערבי, שאמנם זכינו לחזור אליו אבל הוא התזכורת הגדולה שאנחנו עדיין בגלות שהרי אנחנו עדיין לא בבית המקדש, והוא היה שם עם נשיא ארגנטינה וכשהוא עטוי טלית הוא טמן בו פתק שכתוב בו "ט"ז סיון תשפ"ה, הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה. בנימין נתניהו". וכל זה אחרי שפורסם שבישיבת הקבינט שקדמה לאישור המבצע, כל השרים חילקו ביניהם את ספר התהילים ואמרו "מי שברך" לכל הכוחות הפועלים באיראן, ואז יצאו למבצע - ביום י"ז בסיון, לא כצבא ההגנה לישראל, לא רק

והוא ממשיך ומדבר על תפקיד השליחים לצאת לכל מקום, "הרצים יצאו דחופים", ותקן את כל חשבת הגלות, שכל יהודי יכול לתקן זאת, ואז הוא אומר כך -

...בכ"ג סיון שאז נקראים "סופרי המלך", מלכו של עולם, וכותבים "ככל אשר ציוה מרדכי", היינו שכא"א מישראל... נעשה בעל הבית על כללות הנהגת העולם, כך שכל הדברים נעשים בהתאם לרצונו "ככל אשר ציון מרדכי". כלומר מבלי הבט על המעמד והמצב שהיה עד עתה - אומרת "תורת אמת" שבכ"ג סיון נפעל הענין של "ויקראו סופרי המלך ויכתב ככל אשר ציוה מרדכי וגו', עד לסיום הענין: "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" [שהוא באותו ענין ויום], וכפי שהיה בימים ההם שלמרות שפל המצב, שהיו נתונים בני ישראל, ועד שהיה מקום לטענה ש"ישנו מן המצוות" ועד כדי כך שהיה בית דין מסוים שגזר גזרה איומה על בני ישראל ר"ל, אעפ"כ כאשר בא התאריך דכ"ג סיון, הנה לא זו בלבד שנתבטלה הגזרה שנכתבה באגרות הראשונות... ועד שלא נשאר ממנה רושם כלל, אלא עוד זאת ש-"ויקראו סופרי המלך... ויכתב ככל אשר ציוה מרדכי", היינו שנשלחו אגרות שניות, שתוכנן היה מן הקצה אל הקצה באופן של ואתהפכא... (שם)

זה באמת דבר פלאי, אז למה אנחנו לא מציינים את היום הזה? ואני מבקש לתת לשאלה הזו תוקף הלכתי; בשו"ע יש סימן שמזכיר את הימים של מגילת תענית (אירועים שהיו מוקדם יותר בהיסטוריה, בימי בית ראשון), ומופיע שם דבר מענין שהתרחש לפני שהיה כל הסיפור הזה, תענית מוקדמת -

אלו הימים שאירעו בהם צרות לאבותינו וראוי להתענות בהם ואף על פי שמקצתן בראש חדש יש מי שאומר שיתענו בו (וטוב שלא להשלים בראש חדש): ...בכ"ג בסיון בטלוי הביכורים מלעלות לירושלים בימי ירבעם בן נבט. (שו"ע או"ח, תק"פ, ב')

זהו היום כאשר פרש ירבעם מרחבעם ורצה לנתק בין מדינת יהודה למדינת עשרת השבטים, הוא אסר לעלות לירושלים ובעיקר אסר להעלות את הביכורים לירושלים.¹ ושואלים הפוסקים - איך אפשר לקבוע תענית ביום זה, הרי עתיד להיות ביום הזה כל הענין הגדול של השמחה, והן מבארים שיש ביום הזה גם את הענין הזה וגם את הענין השני. ועוד יותר מעניין, בפרשת השבוע החולף, בהעלותך, מופיע גם תאריך חשוב; ב-כ' באייר יצאנו למסע מהר חורב, שלשה ימים הלכנו ואז התחיל חודש של קברות התאוה, כ"ב אייר-כ"ב סיון, ואז בכ"ג סיון מדברת מרים במשה ומצטרעת שבעה ימים, עד כ"ט בסיון ואז נשלחים המרגלים. האם יש קשר בין הדברים הללו שהתרחשו באותו תאריך?

כ"ג בסיון אינו חג שלם

בואו נחזור למגילת אסתר, נראה את הפשט שם ולאחר מכן נשוב אל יתר המאורעות של היום הזה. בכ"ג בסיון התרחש קידוש השם הגדול ביותר של העולם, של הגלות. אנחנו בגלות

¹ כי העליה לרגל היא בג' רגלים ואילו הביכורים עולים לירושלים משבועות ועד סוכות ועד חנוכה.

בבבל קראו את הפסוק באופן אחד ואילו במערבא, בארץ ישראל, הקריאה היא שונה. שם "הן עם כלביא יקום". הנפילה הזו, הנו"ן, מגלה איך זה שכשהגעת הכי הכי נמוך והכי למטה זה מפני שהקב"ה נתאוה שתהיה לו דירה בתחתונים, ומשם, מהכי הכי למטה, משם תעלה למקום הכי גבוה שיש. קריאה של (תורת) בבל מול קריאה של (תורת) ארץ ישראל. ולכן במגילת אסתר אין הלל.

ראיתי היום דבר מופלא בפרשה שלנו, שלח. כתוב שם -

וְעַבְדֵי כְלָב עֲקֹב הֵיְתָה רֹחַ אַחֲרֵת עֲמֹ וַיִּמְלֵא אַחֲרֵי וְהִבִּיאֲתוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בָּא שְׁמָה וְזָרְעוּ יִרְשָׁנָה. (במדבר י"ד, כ"ד)

וכולם מסבירים שכלב מילא את לבו ברוח גדולה של אמונה, גדולה וגבורה בניגוד למרגלים וכו'. שואלים המפרשים - למה יהושע לא מוזכר פה גם? יש בזה כל מיני הסברים. האור החיים הק' מסביר שבפשט זה בא לומר למה כלב זוכה למה שיהושע לא זכה. יהושע - משה רבנו כבר התפלל עליו מלכתחילה ואילו כלב לא קיבל את זה. ליהושע היתה רוח אחת - רוח משה, 'רוח המפקד', אבל "עבדי כלב" היתה לו גם "רוח אחרת עמו", רוח רעה, ולמרות זאת הוא הלך והשתטח על קברי אבות וזבח את הרוח האחרת ולכן מגיע לו שכר גדול יותר מליהושע. הוא הפך את הנפילה, את היצר הרע, הוא נאבק. זה פלאי פלאות. זה כפי שאמרנו שבנו"ן הפוכה שאפשר לעלות הכי גבוה.

"ויהי בנסוע הארון - ובנחה יאמר"

נחזור ל"ויהי בנסוע הארון", ונזכור את הארון כי המעפילים בפרשתנו מוכים ע"י עמלק אך ורק מפני שהם הולכים למקום אשר "ארון ברית ה' ומשה" - הם לא נמצאים בו, אלא נשארו במחנה.

ז וַיְהִי בְנִסְעֵ הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ה' וַיִּפְצַל אֹיְבֵיךָ וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאֵיךָ מִפְּנֵיךָ. (שם י', ל"ה)

כשאני אומר למישהו לקום אני מתכוון ש-תקום, תתאושש, תהיה לך תקומה וכיו"ב אבל מה הכוונה "קומה ה'?" עם מי אתה מדבר? - ארון ברית ה' ומשה זה מנגנון אחד, מאוחד. אומר שם רש"י -

מִשְׁנֵאֵיךָ. אֵלֶּיךָ שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל; שְׁכַל הַשׁוֹנֵא אֶת יִשְׂרָאֵל - שׁוֹנֵא אֶת מִי שְׁאֹמֵר וְהָיָה הָעוֹלָם, שְׁנֵאֵמְרֵי: "וּמִשְׁנֵאֵיךָ נִשְׂאוּ רֵאשִׁי" (תהלים פג, ג) וְמִי הֵם? "עַל עֲמָךְ יַעֲרִימוּ סוּד" (שם ד, ספרי שם). (שם ברש"י)

יש שני סוגים של אויבים. יש שונאים, אלו הפרוקסיס, אלו שפועלים בגלוי נגד ישראל, ויש "משנאיך" - אלו שכל הזמן דואגים שיהיו כל הזמן עוד ועוד ועוד נגד ישראל, להסית ולהתסיס נגד ישראל. זה התפקיד שלהם כל חייהם.

בעל הטורים אומר שהפסוק הזה כולל שתיים עשרה מילים כנגד מספר המילים שבפסוק החותם את התורה, ואילו הפסוק הבא -

וּבְנַחְתָּה יֹאמֶר שׁוֹבָה ה' רַבְבוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל. ז. (שם ל"ז)

להשמיד את הגרעין, על אף שאין חולק שזה חשוב מאד, גם לא רק כדי להשמיד את הטילים הבליסטיים, על אף שזה חשוב מאד - אלא כדי להשמיד את הרעיון של האפשרות להשמדת ישראל בעולם. לומר שמי שרוצה להשמיד את ישראל רוצה בעצם להשמיד את הקב"ה (ורק מכיון שהוא לא מסוגל לכך אז הוא משמיד את ישראל).

י"ז סיון בהיסטוריה הוא היום שבו עברו מאה וחמישים ימים מאז תחילת המבול, לשיטת רבי יהושע, ותיבת נח נחה על הרי אררט (עי' רש"י בראשית ח', ד'). יש בעולם מבול אבל אנחנו לא מתבלבלים ויודעים שהוא מטרה את העולם. נכון, הוא גובה את המחירים הכי כבדים שאפשר אבל אנחנו צריכים לשאול את עצמנו מה תפקידנו? ולמה רוצים להשמיד אותנו?

המושג "צבא ההגנה לישראל" שאנחנו מורידים בפניו את הכובע, ואנחנו חלק ממנו והוא - אנחנו, הוא מושג שיש בו הסכמה למציאות כפי שהיא - 'מה אתה רוצה? אפשר לשנות את העולם? במקסימום יהיה לנו אישור להתגונן ביום י"ג באדר. יהיה לנו אישור להיקהל ולעמוד על נפשנו, ונצטרך אישור מיוחד כדי לתלות את עשרת בני המן. ולמה צריך אישור מיוחד כדי לתלות אותם? כי זה קשור בעצם לבקשה השנייה, להשמיד את רעיון השמדת ישראל, שלא קיבלנו רישיון לכך במגילה שהרי 'הם כבר לא מסכנים אתכם עכשיו. הם בלתי מעורבים'...

הבסיס של הכל נמצא ב'חומש בפני עצמו' שבפרשת בהעלותך. דיברנו על כך בשבוע שעבר² - שתי הנוני"ן ההפוכות מתארות חומש בפני עצמו.³ חז"ל אומרים על הפסוק "חצבה עמודיה שבעה" שיש שבעה חומשים (עי"ש בהרחבה). מה הרעיון? בואו נזכר ביסוד שנאמר שם ומשם ניזכר בימים שלנו ובתקופה בה אנחנו נמצאים, ומשם גם נבין את פרשת המרגלים וכו'.

רוח אחרת עמו

אגב, המהרש"א שואל - הבנתי שצריך לסמן את שני הפסוקים הללו אבל למה דווקא באותיות נו"ן? ולמה הפוך? - והוא עונה שבמזמור קמ"ה בתהילים, "תהילה לדוד", שמסודר על סדר הא"ב, חסרה האות נו"ן, כי נו"ן מתאר נפילה, והגמרא בברכות אומרת שלמרות שדוד המלך דילג על האות כדי שלא תהיה נפילה, הוא חזר וסמכה באות ס' - "סומך ה' לכל הנופלים" (עי' רש"י תהילים קמ"ה י"ד). הנו"ן מתארים את הנפילות, 'ויהי העם כמתאוננים', להבדיל בין פורענות לפורענות (עי"ש ברש"י), תחילת כל הנפילות, אבל הם מתארים את הנ' בהתהפכותה, ולזה יש שתי אפשרויות -

אמר רבי יוחנן מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי? מפני שיש בה מפתח של שונאי ישראל דכתיב (עמוס ה, ב) 'נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל', במערבא מתרצי לה הכי 'נפלה ולא תוסיף לנפול עוד, קום בתולת ישראל'. אמר רב נחמן בר יצחק אפילו הכי חזר דוד וסמכן ברוח הקודש שנאמר (תהלים קמה, יד) סומך ה' לכל הנופלים. (ברכות ד:)

³ קל לזכור את ההקשר שכן יש בו בחומש הזה, פ"ה תיבות, אותיות, כפי שנת תשפ"ה.

² עי' בשיחה "על פי ה' ביד משה" גיליון 'טועמיה-חיים' בהעלותך תשפ"ה.

עם זו יצרתי לי - תהילתי יספרו

לפני שנגיע לפרשת שלח אנחנו חייבים להגיע להתחלה של הכל. אמרנו שאנחנו מבינים שיש מציאות כזו של רצון להשמדת ישראל והשמדת הקב"ה. אבל תגידו לי - משעמם לכם? כל החמינאים, ההמנים, ההיטלרים וכו' - באמת כל כך משעמם לכם? מה אתם רוצים? למה באמת הם רוצים להשמיד אותנו? למה לא הצליח לנו להשיב את הספרים שכתב המן בן המדתא האגגי? ובמאמר המוסגר; המחבל המנוול עם החליפה המגונדרת מראמאללה, ראש הרשות, עוד לא שינה אפילו את הסעיף ראשון באמנה הפלשטינאית שקורא להשמדת ישראל. הוא לא השתנה בכלום - הרי בהסכמי אוסלו הם חתמו שהם ישנו את זה, ולשיטתם "זה רק טכני שזה עוד לא נמחק", אבל אנחנו יודעים היטב למה באמת הם לא עשו עם זה כלום. ממה זה נובע? מה זה בא לעשות בנו? מה הסיפור פה?

הסיפור פה פשוט - הקב"ה לא "בחר בנו מכל העמים" כי הוא צריך עוד נציג באו"ם. יש לו שם יותר מדי אנשים, אינפלציה. הוא גם לא בחר בנו כדי לסדר עבודה וממשלה ומשרדים לעוד כמה אנשים בעולם. הוא בחר בנו רק לצורך אחד - ישראל מספרים תהילות ה' בעולם. "להודיע לבני האדם גבורותיו" (תהילים קמ"ה י"ב). האות נו"ן חסרה ב"תהילה לדוד" כי עדיין לא "מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור" (שם י"ג).

"עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו" (ישעיהו מ"ג כ"א). הרעיון הזה נאמר לאברהם אבינו בתחילת לך לך - אני "אעשך לגוי גדול" ואילו אתה "ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך". כל משפחות האדמה בעולם שהפכו ממשפחות לשבעים אומות במגדל בבל כשפיצחו ראשי האחד את השני, כל העולם הזה יצטרך להכיר את האלוקות ולהבין למה ירדה הנשמה הזו לגוף ומה מגמת העולם הזה. לצורך זה אתה וצאצאיך, אברהם, תרדו לגלות, תסתובבו ותגלו ניצוצות קדושה, לצורך זה "אל תירא מרדה מצריימה, אנכי ארד עמך ואנכי אעלך גם עלה" (בראשית מ"ד), אומר הקב"ה ליעקב - אל תפחד, אני אעשה אותך לגוי גדול. האם זה מה שינחם את יעקב? הרי יעקב רוצה לחזור הביתה, ולא להפוך לגוי גדול במצרים! מבאר האוה"ח הק' - אתה יורד לשם ל"תקופה קצרה" של מאתיים-שלוש מאות שנה, ואני אתן לך את הכוחות לברר את כל הניצוצות, להפוך לגוי גדול - היינו הברכה שניתנה לאברהם אבינו "ואעשך לגוי גדול". כמה גדול? - גדול שמגלה את תהילות ה' בעולם. מי שמגלה את זה בעולם הוא אויבם של מי שהקב"ה מפריע להם בעולם, והם משתכללים. גאולת העולם איננה בכך שאני יכול להגן על עצמי ואפילו לא כשהעולם מודה שיש לי זכות להגן על עצמי. זו עדיין גלות של החלטת או"ם, שב"ה שאנחנו יכולים להקים איתה את חברת הביטוח הגדולה ביותר של העם היהודי שנקראת "מדינת ישראל", אבל זו עדיין לא גאולה, ושלא נתבלבל לגבי זה.

גאולה זה להבין שעם ישראל זה הקב"ה והקב"ה זה עם ישראל. ומי שמגלה את זה בעולם זה מורה הדרך שלנו, התייר,

מקביל לפסוק הפותח את התורה - "בראשית ברא אלקים". כלומר החומש הזה הוא סוף התורה ותחילת התורה.⁴ אז מה זה "קומה ה'?" מה התוכן של הפסוק הזה? אומר רש"י פשוט -

קומה ה'. לְפִי שְׁהִיָּה מְקֻדָּים לְפָנֶיהֶם מִהֲלֹךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים, הָיָה מִשָּׁה אֹמֵר: עֲמַד וְהִמָּתֵן לְנֹגַ, וְאַל תִּתְרַחֵק יוֹתֵר... (שם ברש"י) תפקידו של משה הוא לדאוג שלא תהיה מציאות שבה חלילה הקב"ה מתנתק לרגע מעם ישראל, מאיתנו. משה הוא הממצע, הוא זה שמביא את ה-"קומה ה'". זוכרים שכאשר קנה אברהם את מערת המכפלה מאת עפרון החתי אמר שם רש"י - "תְּקוּמָה הָיְתָה לוֹ, שְׂפִיָּצָא מִיַּד הַדְּיוּט לִיד מֶלֶךְ" (בראשית כ"ג, י"ז), אז מה כאן התקומה? - ה'קומה' הוא שיש לו ית' עכשיו פה דירה בתחתונים.

וה' זה ישראל וישראל זה ה', אבל איך אפשר להכין פצצות גרעין ברחבי איראן כדי לירות על הקב"ה? איך זה אפשרי? אני מבין שהרעיון להשמיד את הקב"ה אצלם הוא כל כך חזק ומהותי עד שהם מוכנים להרעיב 90 מיליון אזרחים רק כדי שיהיה להם גרעין. אני לא מבין למה אבל אני מבין את העיקרון שזה קיים אצלם. יש להם אינסוף כסף אבל הכל מושקע במינהרות ובנשק להשמדה וכו' וכלום לא הולך לטובת האזרחים, אוכל וכו' - אני מבין שהתופעה הזו קיימת, אבל מה הרצון הזה? ממה הוא נובע?

ואז בא הפסוק השני - "שובה ה'", ומבאר רש"י שם -

שׁוֹבָה ה'. מְנַחֵם תְּרַגְּמוֹ לְשׁוֹן מְרַגְּעֵ; וְכֵן: "בְּשׁוֹבָה וְנַחַת תִּשְׁעוּן" (ישעיהו ל"ט).

'רבש"ע, תרגיע', אומר בביכול משה. איזה חומש מענין. חומש שבא מנו"נין הפוכות! ומה זה המשך הפסוק "רבבות אלפי ישראל"?

רְבֻבוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל. מְגִיד שְׂאִין הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל פְּחוּתִים מְשֻׁנֵי אֲלֵפִים וְשִׁתֵּי רְבֻבוֹת (ספרי שם: יבמות ס"ד ע"א). (רש"י שם)

שני אלפים ושתי רבבות זה עשרים ושתיים אלף, שזה בדיוק מספר הלויים בפרשת נשא. "רכב א-להים רבותים אלפי שנאן" - כשבא הקב"ה לתת לנו את התורה הוא בא עם עשרים ושנים אלף מלאכים (עי' תנ"ך רבה, כ"ב, א'). עשרים ושתיים אלו אותיות התורה "נגילה ונשמחה ב"ך" (שה"ש א', ד) - האותיות בהן ברא הקב"ה את העולם שבו ניתנה התורה, ועשרים ושניים אלף המלאכים אלו עשרים ושניים אלף הלויים - וכל אחד מאיתנו מייצג את מלאכים והלויים הללו. ומשה רבנו אחראי על צמצום הפערים, כמו שבטיוול שנתי יש אחד שאחראי על כל 'הפדלאות' שנשרכים מאחור - הוא אחראי לעשות תקומה לשכינה, אחראי על איך מרגיעים. כי אין השכינה שורה אלא במציאות כזו של ישראל.

⁴ ועי' בפרי צדיק לר' צדוק הכהן מלובלין שמבאר את ענין האותיות הפוכות - שהפסוק הראשון הוא כנגד סוף התורה והפסוק השני הוא כנגד תחילת התורה, ע"ש.

"ויהי בנסוע" משמעו האם אנחנו גורמים לעולם להבין את זה או חלילה לא גורמים להם להבין את זה. האם אנחנו נותנים מרגוע לשכינה או יוצרים עצבנות בעולם. "ובנוחה יאמר שובה ה" - לשון מרגוע, אומר שם רש"י בשם מנחם בן סרוק.

שני צדדים לאותו סיפור

חודש "מנחם אב" הוא הזמן שאבא רוצה שכבר ננחם אותו. אי אפשר יותר. אלו נרויים, עצבים, שהעולם כבר לא יכול לעמוד בהם - כשאנחנו מתרחקים מהארון. ואז זה בשני אופנים של חטאים. האחד הוא כחטא המרגלים, שאומרים בדיוק מה שמרו המעפילים וההבדל היחיד הוא שהמעפילים באו בכיסוי של "ציונות ועליה לארץ" והמרגלים עשו את זה בתבוסתנות בחו"ל. שניהם אומרים שאפשר להסתדר בלי ארון בית ה' ומשה, ושניהם גם מקבלים את העובדה שיש עמלקי בהר והם רוצים להכות ולכתות אותי, רק שהמעפילים טוענים שהם מספיק חזקים כדי להכות אותם חזרה - וזה נובע מאמונה ומתשובה - "הננו ועלינו אל המקום אשר אמר ה' כי חטאנו" (במדבר י"ד, מ'), וידוי, אבל זה בלתי אפשרי בלי לתפוס את מהות התפקיד שלך שהוא רק כשאתה מופיע את הקב"ה, אחרת יש לעמלק כח. ואז התוצאה היא - "ויכום ויכתום עד החרמה", וכפי שמבאר שם רש"י "מכה אחר מכה", מעין מה שהיה בעגל, שם משה כתת אותו.

ומה אומרים המרגלים? הם טוענים שלפי העובדות יש נפילים, יש בני ענק. הקב"ה אמר שאם הם ילכו עם ארון ה' ומשה הכל יתהפך - "כי לחמנו הם, סר צלם מעליהם וה' איתנו" (י"ד ט) - זה בדיוק "ויהי בנסוע הארון". "אל תיראום" (שם) - ובנוחה יאמר שובה, לשון "בשובה ונחת תיוושעון", והמרגלים כנגדם אומרים - 'חבר'ה, תהיו ריאליים!', אבל זה נחשב כפירה כי הם אומרים "כי חזק הוא ממנו" (שם י"ג, ל"א) - כלפי מעלה וכלפי עצמם וזה היינו הך. כלומר הם טוענים שאפשר להסתפק במציאות כזו שיש בה נפילים בני ענק, "ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם" - כולם קוברים שם מתים, זו המציאות וצריך להתרגל אליה'.

וזה כל כך קשה באמת שהרי גם כלב כפי שראינו כמעט ונגרר לזה, ורוח אחרת היתה עמו - אבל הוא הולך להשתטח על קברי אבות, מפנה את לבו ונלחם בזה. המרגלים והמעפילים הם שני צדדים של אותו סיפור, ואני לא יודע מה הייתה הטרגדיה היותר גדולה - שהרי זו התפרסה על פני ארבעים שנה וזו היתה מיד.

כ"ג בחודש סיון. תאריך שע"פ חז"ל הוא מפורש בתורה - בו נצטרעה מרים. "הִרְקֵ אֶךְ בְּמִשְׁה דְּבָר ה' הֲלֹא גַם בְּנֹו דְבָר" (שם י"ב, ב'). יש בחינת משה שמחברת את הארון ואותי. וכמו שמבאר רש"י בפרשת חוקת -

שמשה הוא ישראל וישראל הם משה, לומר לך שנישיא הדור הוא ככל הדור, כי הנשיא הוא הכל. (במדבר כ"א, כ"א)

משה זה ישראל, וישראל הם משה. ואז ביום הזה מגיע ירבעם בן נבט ומבטל את הביכורים ומפריד בין ארון ברית ה' ובין המחנה. ואז בא מרדכי היהודי בכ"ג בסיון, וזו לענ"ד התשובה העיקרית לשאלה למה הוא בחר ביום הזה בדווקא, כי החלום שלו היה שעד כ"ג בסיון ניתן יהיה לתקן את כ"ג בסיון, ולהשיב את הספרים אשר כתב המן, ואף משזה לא קרה - זה כוחו של

שיודע לסדר את הטיול ולהעמיד את ארון ברית ה' שבטח כזה, שהארון וישראל יוכלו לפעול יחד, כדי שיהיה רגוע בעולם, למעלה ולמטה, ובלי זה העולם לא יהיה רגוע.

יהודי = משיחי

האירוע הראשון שהתרחש בהיסטוריה בעולם ביום הזה היה שמרים דיברה במשה. ומכאן כל ספר במדבר עוסק בשאלה הזו - האם אני מבין את התפקיד של משה, ושכל אחד מאיתנו הוא "עם מרדכי", בחינת משה. בספה"ק מופיע שמרדכי הוא גילוי משה בעולם (ע"פ מדרש אסתר ר"ו, ב'). התפקיד שלו הוא לא לכרוע ולא להשתחוות. לא נולדתי כדי שהאו"ם יכיר בי. הביטוי שתבע בן גוריון 'או"ם - שמו"ם' נכון גם על הרגע שהוא הכיר בי. אכן אני מודה לקב"ה הודעה גמורה ועצומה על כך, ואין ספק שזה דבר גדול. אבל אנחנו מתבלבלים לפעמים - אתחלתא דגאולה זה דבר מצוין אבל הגמרא כבר אומרת ש"מלחמות נמי אתחלתא דגאולה" (מגילה י"ז), אבל האם אנחנו רוצים מלחמות? אנחנו מסתפקים במלחמות? לכן אנחנו לא יכולים לומר הלל על מה שהתרחש בכ"ג במגילת אסתר.

את הפסוק "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" אנחנו מזכירים בכל פעם שאנחנו יוצאים משבת המלכה, כדי להתמודד עם יציאת הנשמה היתרה של שבת, כדי להתמודד עם 'שביצות מוצ"ש'. זה הכוח שלי, זו הקדמת התרופה למכה שאמר ר' יעקב עמדין, כדי שנוכל להתמודד עם כל החושך שבמציאות הגלונית. "ובכל עיר ועיר מקום אשר דבר מלך מגיע" - חייבים להודות לקב"ה על כל רגע כזה, אבל האם זהו סוף הדרך?!

אין בכלל חשיבות לדיון מי יוריד את המתקן הגרעיני בפורדו ובאיזה מפציץ או באיזה אופן, אלא יש חשיבות להבנה שהעולם "המתורבת" בא להצטרף לחוק שנחקק עכשיו, שצבא ההגנה לישראל לשעבר הופך לצבא ישראל, לצבאות ה', לצבא שבא לגלות בעולם הזה שהחוק שמתיר להשמיד יהודי משמעו להשמיד את העולם, לבטל את האוזון, להשמיד את כדור הארץ. לזה העולם צריך לבוא ולהצטרף. ובהשגחה הקב"ה מסדר שאנחנו נוביל את זה - לא רק כהגנה אלא כמהלך שהוא כל המהלך שלנו. קוראים לזה "משיחיי" לא צריך להיבהל מזה. כבר אמרנו שלומר "יהודי משיחי" זו כפילות, כמו שאומרים "מים אחרונים וואסער", כי כל יהודי במהותו הוא משיחי. אני 'משיחי' כעובדה ו'הזוי' כברכה, ועוד מעט בעז"ה נוכל להזות על עצמנו אפר פרה אדומה שלישי ושביעי ונהיה הזויים - משיחים הזויים, אבל יחד עם כל זה אנחנו היחידים הריאליים מכל העולם, כי כל 'הלא הזויים' האלה מקבלים כעובדה לגיטימית את זה שרוצים להשמיד אותנו - למה זה כל כך נורא שיש אמנה פלשטינאית שאומרת שצריך להשמיד את היהודים? מה קרה?...

אני לא מעוניין שאף אחד ירים דגל לבן בעולם. אני רוצה שירימו דגל כחול-לבן, ועליו כתוב "עם ישראל חי", עם ציוד של ביכורים, כמו בגן. מי שירצה בזה - נקבל אותו בברכה. אהלן וסהלן. מי שלא - מקומו בגיהנום. זו האמת, וזה לא משנה איפה הוא גר - בת"א, ירושלים, שכם, רמאללה או טהרן. האם אתה מבין את "ויהי בנסוע" או לא?

הוא הקב"ה, והוא ארון ברית ה' ומשה ואתם. האיזון הזה הוא "אינני". "לית נִשְׁכִּינְתִּי בְיַיְכֹוֹן" כפי שמתרגם שם אונקלוס. ויהי בנסוע - ובנחה. תרגיע - שובה ונחת, קומה ה' - כ"ג סיון.

קרייתא זו הלילא

והימים האלה נזכרים ונעשים, ולכל יהודי ויהודי, כפי שאמר הרבי, יש בימים האלה כח שלא היה לפני כן. "ויקראו סופרי המלך ויכתבו ככל אשר ציוה להם מרדכי" כי כולנו "עם מרדכי" ועלינו להידבק בבחינת מרדכי שכל הייחוס שלו הוא שהוא "איש יהודי". הוא לא מרדכי רבנו, והוא איננו כהן וכו' אלא יהודי - שלא יכרע ולא ישתחוה, כי המגמה נשארת. והוא מוכן לחכות שבעים יום הכח הגדול הוא שאם אני עדיין צריך להיות פה ולשים מס על איי הארץ ולפעול שהעולם יהיה כלי האלוקות ועדיין לא הגעתי לבטל את חוקי המן הרשע - אז נחכה עוד קצת ובעז"ה הילדים שלי בכ"ג סיון בשנת תשפ"ה יעשו את זה, ואז הרצים ייצאו דחופים ומבוהלים בדבר המלך, ואז זה ינתן. אני לא התבלבלתי - אל תגידו הלל בינתיים, אנחנו מחכים שזה יקרה במלואו. זו התשובה האחרונה האחרונה שם בגמרא - "קרייתא זו הלילא" (מגילה י"ד.) - קריאתה (של המגילה) היא ההלל שלה, כלומר שבמגילה עצמה כתוב לך למה לא אומרים הלל, במגילה כתוב לך שעדיין לא הגענו לזה. זה הלל של מגילה - זה יישאר לעתיד כדי לדעת שכל הדרך הביאה אותנו למה שזכרה לו בעתיד, אבל דע לך שיום כ"ג בסיון הוא יום עצום, פלאי פלאות. אגב, יש מנהג בקרב חסידים שלא מתחננים במחצית השניה של החודש, והשפת אמת הקפיד על כך אבל בכ"ג בסיון מוחרג מזה כי הוא יום המסוגל, ובנו התחתן ביום הזה. כח מופלא שהמשכו הוא שעם מרדכי ימשיך את מרדכי, ומה שעדיין לא הגענו אליו בכ"ג בסיון בשנה ההיא במגילה, כי עוד יש מה לתקן בכל מה שצריך תיקון - אי"ה נגיע אליו. ומהכח הזה של "נזכרים ונעשים" יגיע "ונהפוך הוא" לגאולה שלמה ונראה זאת בעינינו איך שהעולם מתהפך, בב"א.

להיות השָׁמֵשׁ של עם ישראל

נסיים בסיפור קצר שכאשר התמנה הנציב העליון הרברט סמואל על ישראל אחרי הצהרת בלפור שקבעה כי יש להקים בית לאומי ליהודים בארץ ישראל, כתב לו מרן הרב קוק זצ"ל במכתב רשמי שהוא מבקש ממנו להעביר את ברכתו להוד מלכותו המלך ג'ורג' ירום הודו על הזכות שזכתה בריטניה זכתה להיות השמש של עם ישראל ברגע הגדול הזה. אז גם עכשיו ב"ה מתחילים שמשים חדשים לעם ישראל לרגעים גדולים בתקומתם בעגלא ובזמן קריב.

עם ישראל - "אף על פי שיתמהמה אחכה לו שיבוא", ואני אגיע אל "ליהודים היתה אורה ושמחה", ואני אהיה בשיא השמחה כי אני יודע שהתהליך ממשיך. אני לא מתבלבל, ומאידך אי ההתבלבלות שלי לא מבלבלת אותי כדי שלא אומר לאן אני שואף ופועל להגיע - שזה יכול להיות הכי נורא. מי שלא יודע להודות ולשמח בכך שכעת אפשר לנו "לעמוד ולהיקהל על נפשם" - לא מבין שום דבר, ויחד עם זאת, מי שלא מבין שההיקהלות והעמידה על הנפש איננה סוף הסיפור, איננה היעד הסופי, איננה הגאולה אליה אנחנו מייחלים, אלא שזה "מלחמות נמי אתחלתא דגאולה", ובעז"ה ננצח - גם הוא לא הבין דבר. כל מה שדיברנו עכשיו על כלל ישראל הינו יסוד חשוב בעבודת ה' הפרטית של כל אחד.

לעשות את הגשמי כלי לאלוקות

ב'היום יום' של י"ז בסיון כתוב -

שלא ליהנות מעולם הזה במלא המוכן - הוא רק הכנה טובה לעבודה; ענין העבודה הוא לעשות הגשמי כלי לאלוקות.

(ספר היום יום להרבי הרי"צ, י"ז סיון)

זה משפט כל כך גדול. הפרישות, הצדקות אומרת 'יש בעצם עולם, אבל אני פורש ממנו', וזו אכן הדרך ויש דברים מהם אכן צריך לפרוש, אבל אין זו הקדושה, לא זו מטרת ירידת הנשמה לעולם. מטרת הירידה איננה להקים תיבה (וכפי שהזכרנו שיום י"ז בסיון היה היום בו נחה תיבת נח על הרי אררט), ואיננה להישאר בתיבה ולומר - 'רבש"ע, זה מצוין פה בפנים. אני רוצה להישאר פה. מי צריך עולם?', אלא המטרה היא לחכות בתוך התיבה את כל זמן המבול וכשהמבול נפסק צריך להקים עולם מחדש ולעשות אותו חדש, אחרי הנובי"ן, אחרי הכל, יחד עם חם ועם כנען, ואת הבכיה שבבחירה מתוך בני נח, נשלח דווקא לארץ כנען ומשם יהיה "ונברכו בך כל משפחות האדמה".

הפרישות איננה תכלית העבודה. לא בשביל זה ירדה הנשמה לעום אלא כדי לעשות את הגשמי כלי לאלוקות. בגלות היתה תפיסה שאמרה - 'יש עולם, יש נפילים, יש בני ענק. אנחנו ניכנס לשטייטל ונוריד את הראש עד שיבוא המשיח', ולפעמים באמת זה היה נכון והיינו צריכים את זה. גם במעפילות יש תפיסה גלותית חדשה - 'אני יכול לנצח את עמלק. תנו לי ארבעים ושמונה שעות ואני כובש את עזה עוד פעם'. אבל זה לא הנושא. הנושא הוא האם אני רוצה לבנות את העולם הזה ולהפוך אותו את העולם הגשמי שיהיה כלי לאלוקות. האם אני מבין שכל זה תלוי ב-'ויהי בנסוע הארון... ובנחה יאמר', פרשה שהיא ספר, חומש בפני עצמו!?

"וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה". בספר דברים משה חוזר על פרשת המרגלים והמעפילים אך שם לא כתוב הפסוק הזה אלא שהקב"ה אומר למשה "אמר להם לא תעלו ולא תלחמו כי אינני בקרבם" (דברים א', מ"ב) - 'אינני'

השעור מוקדש
לזכרת עם ישראל, להנצחת ושמירת חיילי צה"ל וכוחות חבטחון, לחשבת
וחסופים מחרוזת ובשלוש, לחשבת כל חטפלים לקבר ישראל, לשלום כל
חיותמים וחאלמטת,
 לע"נ כל חק' חטפלים על קידוש ה' באירועי המלחמה
 ולע"נ חיים שלמה ב"ר מרדכי ז"ל ולע"נ חייטו בנימין בן שושנת ז"ל
 ולהבייל
לרפאת כל הפעועים וחחולים ובתוסס
עמרם בן איידה חיה, פאני פרוח, בת אסתר, חודיה בת ארית,
יוסף בן מסעודה רעון
 וליווג העון **ליעל רחל בת אריאל אסתר** תחי'
 להקדשת שיעורים ניתן לפנות בחודשת וואסאטא לעמטאל - 054-7500516